245
U-16

2175-ԱԿՆ

ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԹԻՒՆ

Հնոյ տումարին հռոմայեցւոց, որով հա-
սարակաբար վարի ազգս Հայոց:

Շարաշարգեալ դիւրին ամի, յամի տն 1733. և
ի թուականութեանս հայոց. ՌՃՁԲ.

Ի Մխիթարայ վարդապետէ սեբաս-
տացւոյ Աբբայ հայր կոչեցելոյ:

1435-2005

ՏՕՄԱՐ։

Յաղագս եօթներեկաց, և վերադրաց, 'ի ձեռն որոց գտանի գիր տարւոյն։

Գլուխ Առաջին։

Եօթներեակն՝ այսպէս արա։

Առ զթուականն հայոց, և ըզշրջանս որք են 'ի նմին՝ 'ի բաց հան. և 'ի մնացելոցն ևս 'ի բաց հան զթիւն հինգ. և որ ինչ մնայ, երթ իը, իը. և զայն որ 'ի խոնարհ մնայ՝ տուր 'ի խորանս առաջիկայ աղիւսակիդ եօթներեկաց, սկսեալ 'ի գլխոյն. և յորժամ դադարի, այն է եօթներեակ տարւոյն։ Եւ ծանիր, զի շրջանն է. ՇԼԲ. ամ։

Եւ կամ այսպէս արա, որ առաւել դիւրագոյն է։ Առ զթուականն. և անտի 'ի բաց հան զ1153 ըն. և զայն որ յաւելանայ, երթ իը, իը. և որ ինչ 'ի խոնարհ մնայ, տուր զայն 'ի յառաջիկայ

խո-

խորանս եօթներեկացդ՝ սկսեալ 'ի գըլխոյն. և յորում վերջանայ, այն է եօթներեակ տարւոյն։ Իսկ եթէ ոչ ինչ յաւելանայ՝ առ՛ւր զիր՟ ըն՝ սկսեալ 'ի գըլխոյն, որ մինչև 'ի վերջին խորանն հասեալ՝ վերջանայ։

Աշխատան եօթներեկաց։

ա	բ	գ	դե	զ	է	ա
բգ	դ	ե	զ	էա	բ	գ
դ	եզ	է	ա	բ	գդ	ե
զ	է	աբ	գ	դ	ե	զէ

Ծանիր և զայս. զի յորժամ զոյգ է եօթներեակ տարւոյն, յայնժամ նահանջ է ամ՟ն. և դու 'ի յունվարի, և 'ի փետրվարի՝ զառաջինն պարտիս կալնուլ, և յորժամ 'ի մարտն մտանես, զերկրորդն։ Օ՛ր օրինակ. մինչ դե, է եօթներեակ տարւոյն, 'ի յունվարի՝ և 'ի փետրվարի կա՛լ զդ՟ն, որ է չորս. և յորժամ 'ի մարտն մտանես, կա՛լ զե՟ն. որ է հինգ։

Իսկ 'ի յաղիւսակօջդ՝ ոպ՟ ամ՟ն նահանջին երեւի 'ի ձեռն զոյգ գրոց, նոյնպէս և

ամքն՝

ամքն՝ որք ոչ են նուհանջք՝ երևին 'ի ձեռն գրոց, որք են միայնակ, և ոչ զոյգ:

Վերադիր այսպէս արա:

Ա՛ռ զթուականն հայոց, և զշրջանսն որք են 'ի նմին 'ի բաց հան. և 'ի մնացելոցն ևս 'ի բաց հան զթիւն երեք. և զմնացեալսն երթ ժթ ժթ. և զայն որ 'ի խոնարհ մնայ, տո՛ւր 'ի յառաջիկայ կարգ խորանաց վերադրացդ՝ սկսեալ 'ի գլխոյն. և յորում դադարի՝ այն է վերադիր տարւոյն:

Եւ կամ այսպէս արա, որ առաւել դիւրագոյն է: Ա՛ռ զնոյն թուականն, և անտի 'ի բաց հան. ՌՃԿԸ: և զայն, որ յաւելանայ, երթ ժթ, ժթ. և որ ինչ 'ի խոնարհ մնայ, տո՛ւր 'ի յառաջիկայ կարգ խորանաց վերադրացդ՝ սկսեալ 'ի գլխոյն. և յորում վերջանայ, այն է վերադիր տարւոյն:

Աշխատանք Վերադրոյ

իդ	ե	ժզ	իէ	ը	ժթ	լ	ժա	իբ	գ
ժդ	իե	զ	ժէ	իը	թ	իա	բ	ժգ	

Եւ աստանօր գիտելի է. զի իը̃ խորանք եօթներեկաց, և ժթ̃ խորանք վերադրաց, այնու կարգաւ, որով եդեալք են 'ի յաղիւսակս իւրեանց՝ մշտնջենաւորաբար զկնի միմեանց հետևին, ամ ըստ ամէ. և յորժամ լինի հասանիլ 'ի վերջն, վերստին լինի սկսումն 'ի գլխոյն ։ Օ՛ր օրինակ յայսմիկ ամի՝ յորում թիւն հայոց է ռճձբ̃. վերադիրն է իդ̃. և եօթներեակն, ա̃ ։ Արդ՝ սոքին 'ի յաղիւսակս իւրեանց, որպ̃ և իսկ երևին, են առաջինք. ուրեմն 'ի գալ տարւոյ անմիջապէս հետևեալքն սոցին, են վերադիր և եօթներեակ տարւոյն. և 'ի միւսում տարւոյ՝ հետևեալքն այնց. և այսպէս մշտնջենաւորաբար ։

Իննևտասներեակն այսպէս արա ։

Առ զհայոց թուականն. և զ 1141 ըն 'ի բաց հան. և որ ինչ վերամնայ, երթ ժթ̃.

ժթ , ժթ . և այն որ 'ի խոնարհ մնայ ,
իննևտասներեակ է տարւոյն ։

Եւ կամ այսպէս արա ։ Գիտ զվերադիրն երկու . որ է 'ի յաղիւսակոջ վերադրաց . և անտի սկսեալ յառաջ ընթանալով թուեա մինչև 'ի վերադիր տարւոյն . և որքան թիւ ելանէ , յայնքաներորդում ամի է' իննևտասներեակն
տարւոյն ։

Եւ եթէ իննևտասներեկաւ զվերադիր տարւոյն կամիցիս գտանել . կալ զթիւ իննևտասներեկի տարւոյն , և յառաջ տուր զայն 'ի վերադրեն' որ է երկու . և յորում տփոջ վերադրաց վերջանայ , անդ է վերադիր տարւոյն ։ Որդոն , 1182. թուին' իննևտասներեակն է 3 . և մինչ 'ի վերադրեն որ է . բ . յառաջ տամք , դադարի 'ի տուփն վերադրին որ է . իդ . և այսու իմանամք , թէ իդ է վերադիր
տարւոյն ։

Օկիւտ տարեգրոյն այսպէս արա ։

Կալ միշտ զվերադիր տարւոյն , որ գըլխագրով եդեալ կայ 'ի սկզբան առաջիկայ աղիւսակիդ . և այնու մուտ ուղղակի 'ի հանդիպակաց խորանս եօթներեկաց մինչև գտանիցես զեօթներեակ տարւոյն ,

ւոյն, որ է նօտր գրով դրոշմեցեալ, և ընդ նմին եղեալ բոլորագիրն 'ի նմին խո-
րանոջ՝ է գիր տարւոյն:

Նա այս աղխատանէ է մշտնջենաւոր, և տևէ,
որչափ տևէ վարելն հնոց ծածկագրա-
հասկանայեցուոց:

ԻԴ	գ · բ	բ · գ	ա · դ	է · ե	զ · զ	ե · է	դ · ը	գ · թ
Ե	ե · յ	դ · ն	գ · շ	բ · ո	ա · չ	է · պ	զ · ջ	ե · ռ
ԺԶ	բ · ժ	ա · ի	է · լ	զ · խ	ե · ծ	դ · կ	գ · հ	բ · ձ
ԻԷ	դ · ս	գ · վ	բ · տ	ա · ր	է · ց	զ · ւ	ե · փ	դ · ք
Ը	ա · ղ	է · ճ	զ · մ	ե · յ	դ · ն	գ · շ	բ · ո	ա · չ
ԺԹ	ե · է	դ · ը	գ · թ	բ · ժ	ա · ի	է · լ	զ · խ	ե · ծ
Լ	է · պ	զ · ջ	ե · ռ	դ · ս	գ · վ	բ · տ	ա · ր	է · ց
ԺԱ	դ · կ	գ · հ	բ · ձ	ա · ղ	է · ճ	զ · մ	ե · յ	դ · ն
ԻԲ	ա · դ	է · ե	զ · զ	ե · է	դ · ը	գ · թ	բ · ժ	ա · ի
Գ	գ · շ	բ · ո	ա · չ	է · պ	զ · ջ	ե · ռ	դ · ս	գ · վ
ԺԴ	է · լ	զ · խ	ե · ծ	դ · կ	գ · հ	բ · ձ	ա · ղ	է · ճ
ԻԵ	դ · ա	գ · բ	բ · գ	ա · դ	է · ե	զ · զ	ե · է	դ · ը
Զ	զ · մ	ե · յ	դ · ն	գ · շ	բ · ո	ա · չ	է · պ	զ · ջ
ԺԷ	գ · թ	բ · ժ	ա · ի	է · լ	զ · խ	ե · ծ	դ · կ	գ · հ
ԻԸ	ե · ռ	դ · ս	գ · վ	բ · տ	ա · ր	է · ց	զ · ւ	ե · փ
Թ	բ · ձ	ա · ղ	է · ճ	զ · մ	ե · յ	դ · ն	գ · շ	բ · ո
ԻԱ	է · ե	զ · զ	ե · է	դ · ը	գ · թ	բ · ժ	ա · ի	է · լ
Բ	բ · ո	ա · չ	է · պ	զ · ջ	ե · ռ	դ · ս	գ · վ	բ · տ
ԺԲ	զ · խ	ե · ծ	դ · կ	գ · հ	բ · ձ	ա · ղ	է · ճ	զ · մ

Նաեւ աստէն գիտել պարտիս, զի նախ-
կին եօթներեակքն 'ի յիւրաքանչիւր
կարգ աղիւսակից նոյնք են ընդ այնց' որք
են վերջինք, ո՛չ եւ իսկ տեսանին ։ Սոյն
ընդ որոնելդ զգիր տարւոյն' եթէ հան-
դիպիցի՝ զի եօթներեակ տարւոյն իցէ
այնպիսի, որ 'ի նոյնում կարգի 'ի ըս-
կզբան նաեւ 'ի վերջն գտանի, մի՛ տա-
րակուսիր առ այս, թէ զվերադիր տար-
ւոյն առ ո՛րն 'ի յերկուց պարտ է տանիլ,
առ 'ի գտանել զգիր տարւոյն ։ Քան-
զի եթէ ամն իցէ նահանջ, առ վերջինն
պարտ է տանիլ, եւ ընդ նմա եղեալ բոլոր
գիրն՝ է գիր տարւոյն. իսկ եթէ ոչ իցէ
նահանջ, պիտոյ է առ առաջինն տանիլ.
եւ առ նմ եղեալն է գիր տարւոյն ։ Որ
օրինակ, 'ի թուին. ՌՃԾԵ. եօթնե-
րեակն է չորս, իսկ վերադիրն է. ԻԷ ։
Արդ՝ մինչ 'ի ձեռն այսորիկ վերադրի
մտանես 'ի հանդէպ իւր եղեն խորանն,
'ի նմին եօթներեակ տարւոյն' որ է չորս,
գտանի 'ի սկզբան նաեւ 'ի վերջն ։ Եթէ
տանիս զվերադիրն առ առաջինն, ցու-
ցանէ զգիր տարւոյն գոլ *է. իսկ եթէ
առ վերջինն, ցուցանէ զգիր տարւոյն
գոլ *է ։ Արդ՝ մինչ ամս այս է նահանջ,
ո՛չ պարտիս տանիլ առ առաջինն, այլ առ

վեր-

վերջինն, որ ցուցանէ զգիր տարւոյն գոլ, Ժէ։ Իսկ 'ի Թուին. ռ̃ճղէ. եօթնեբեակն է երեք. և վերադիրն Ժէ։ Արդ՝ մինչ 'ի ձեռն այսորիկ վերադրի մտանես 'ի հանդէպ իւր եղեալ խորանն, 'ի նմին եօթներեակ տարւոյն, որ է երեք, գըտանի 'ի սկզբան՝ նաև 'ի վերջն։ Եթէ տանիս զվերադիրն առ վերջինն, ցուցանէ զգիր տարւոյն գոլ Հօ. իսկ եթէ առ առաջինն, ցուցանէ զգիր տարւոյն գոլ Բօ։ Արդ՝ մինչ ամս այս ոչ է նահանջ ոչ պարտիս տանիլ առ վերջինն, այլ առ առաջինն, որ ցուցանէ զգիր տարւոյն գոլ Բօ։ Եւ այսոքիկ զգուշութ̃իք յայնժամ միայն պարտին լինել, յորժամ եօթներեակ տարւոյն 'ի նոյնում կարգի 'ի սկզբան՝ նաև 'ի վերջն գտանի։ Վասնզի յորժամ եօթներեակք 'ի նոյնում կարգի ոչ են եղեալ երկիցս, ո̃պ 'ի սկզբան նաև 'ի վախճանի, այլ միայն մի անգամ, և 'ի մէջն, ամ̃ն թէ նահանջ իցէ, և թէ ոչ, մինչ վերադրով տարւոյն մտեալ 'ի խորանսն գտանես զեօթներեակ տարւոյն, առ նմա եղեալ գիրն 'ի նմին խորանոջ՝ է գիր տարւոյն։ Եւ պատճառն վերոյ ասացելոցս է այս, զի 'ի վերոյ եդեալ աղիւսակոջ բնաւք եօթներեակք, որք են 'ի յառաջին տուփս

ժթ կարգաց, ոչ երբեք հանդիպին նահանջից. և բնաւքն որք են 'ի վերջին տուփս՝ միշտ հանդիպին նահանջից. իսկ 'ի միջի եղեալ վեց տուփքն մերթ հանդիպին, և մերթ ոչ։ Աստի դու զամն նահանջին տես 'ի փոքրիկ աղիւսակն եօթներեկաց. և ըստ այնմ 'ի գործ ած զվերոյ ասացեալ կանոնն։

Եւ եթէ քննիցես՝ տեսանես 'ի յաղիւսակդ, թէ զիարդ վերադիրքն բաժանեալք են 'ի մէջ իւրեանց զարմանալեաւ կարգաւ զայբուբենսն՝ իւրաքանչիւրն զԸն տառս սեփականելով զանազան կարգաւ։ Նմանապէս և եօթներեակքն՝ իւրաքանչիւրն զհինգ տառս սեփականեալ, և միայն եօթներեակս այս չորս՝ զվեց տառս սեփականեալ. այ̃ ա. ը. կ. ն. ս. ք։ Որովք երեսուն և վեց տառքն բաժանեցեալք են 'ի եօթն մասունս՝ ըստ թուոյ եօթներեկաց։

Յաղագս ամսամտից, և տօնից շարժականաց, և այլոց իրաց պիտանաւորաց պարունակելոց 'ի պարզատօմարի, որք գտանին չարէն 'ի յետոյ տարեգրոյն :

Գլուխ. Ա.

Ամսամուտ այսպէս առ :

Առ զգիր տարւոյն. և երթ, ե̄, է̄. և զայն որ 'ի խոնարհ մնայ. յետս տուր յաւուրց ամսոց. և յորում աւուր դադարի թիւն այն, 'ի նմին աւուր է մուտ նորին ամսոյն : Օրօրինակ, ո̄ր ասացելոյ կանոնիս, օրն յունվարի, որ է ուրբաթն, եթէ գիր տարւոյն իցէ, ծէ, գոլով այն տասն, եօթն 'ի քաց ձգեալ՝ վերամնայ երեք. արդ՝ յորժամ զերեքն 'ի յուրբաթուն յետս տամք՝ ասելով հինգշաբթի, չորեքշաբթի, երեքշաբթի, թիւն երեք վերջանայ յերեքշաբթի. և այսպէս իմանամք, թէ մինչ գիր տարւոյն իցէ, ծէ, մուտն յունվարին՝ լինի յերեքշաբթի. ո̄ր այսմ իմա և զայլոց : Նա ըստ այսմ կանոնի՝ աւուրք երկոտասանից ամսոց են սոքին :

Օրն	Յունվարի է	Ուրբաթ ։
	Փետրվարի	Երկուշաբթի ։
	Մարտի	Երկուշաբթի ։
	Ապրիլի	Հինգշաբթի ։
	Մայիսի	Շաբաթ ։
	Յունիսի	Երեքշաբթի ։
	Յուլիսի	Հինգշաբթի ։
	Օգոստոսի	Կիրակի ։
	Սեպտեմբերի	Չորեքշաբթի ։
	Հոկտեմբերի	Ուրբաթ ։
	Նոյեմբերի	Երկուշաբթի ։
	Դեկտեմբերի	Չորեքշաբթի ։

Իսկ եթէ 'ի ձեռն եօթներեկաց տարւոյն կամիցիս գտանել զօր ամսամտին, կամ զեօթներեակ տարւոյն 'ի վերուստ, և զամիսն 'ի կողմանց. և մուտ 'ի խորանս առաջիկայ աղիւսակիդ. և դիւրապէս գտանես զօր ամսամտին։

Ամիս Հռոմայեցւոց	Քանիք:	Եօթներեակ:						
		Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է
Յունվ	լա	Բշբ	Գշբ	Դշբ	Եշբ	ուրբ	շբթ	կիրա
Փետր	իը	Եշբ	ուրբ	շբթ	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ
Մարտ	լա	Եշբ	ուրբ	շբթ	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ
Ապր	լ	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ	Եշբ	ուրբ	շբթ
Մայի	լա	Գշբ	Դշբ	Եշբ	ուրբ	շբթ	կիրա	Բշբ
Յուն	լ	ուրբ	շբթ	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ	Եշբ
Յուլ	լա	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ	Եշբ	ուրբ	շբթ
Օգոս	լա	Դշբ	Եշբ	ուրբ	շբթ	կիրա	Բշբ	Գշբ
Սեպ	լ	շբթ	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ	Եշբ	ուրբ
Հոկտ	լա	Բշբ	Գշբ	Դշբ	Եշբ	ուրբ	շբթ	կիրա
Նոյեմ	լ	Եշբ	ուրբ	շբթ	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ
Դեկտ	լա	շբթ	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ	Եշբ	ուրբ

Բայց զգուշանալ պարտիս, զի 'ի Նահանջի ամին մինչ զմարտի, և զՀետեւեալ ամսոց զմուտն առնես, եթէ 'ի ձեռն տարեգրոյն առնիցես, միով գրով յետս դարձցիս. ո՛րգոն. եթէ, ծէ իցէ գիր տարւոյն, զԲ, կալցես: Իսկ եթէ եօթներեկաւ առնես, միով թուով յառաջ ընթասցիս. ո՛րգոն. եթէ. ա. է եօթներեակն, կալցես, Բ. որպէս զի ուղիղ գայցէ.

Զպատճէր աւուր յայտնութե՛, այսպէս գտ՛ց։

Ա՛ռ զգիր տարւոյն, և երթ․ Է, Է․ և որքան թիւ 'ի խոնարհ մնայ յե՛տս տուր զայն յերեքշաբթիէն․ ասելով, երեքշաբթի, երկուշաբթի, կիրակի, և այլն։ Նու յորում աւուր դադարի թիւն այն, յայնմիկ աւուր հանդիպի տօն յայտնութեան ոն։

Զմիջոց աւուրն յայտնութե՛, և առաջաւորի բարեկենդանին՝ այսպէս գտ՛ց․

Ա՛ռ զթիւ գրոյ տարւոյն․ և վերաբերեա՛ նմա զհինգ թիւն, և տե՛ս որքան թիւ լինին՝ այնքան աւուրք են միջոց ուտիք յայտնութե՛ և առաջաւորին։

Զառաջաւորաց բարեկենդանն այսպէս առ՛։

Ա՛ռ զտասն յունվարի․ և զգիր տարւոյն, ը̃ զթիւ գրոյ տարւոյն 'ի վ̃ր բե՛ր․ առաջաւորաց բարեկենդան է։ Զոր օրինակ, եթէ գիր տարւոյն է․ դայ․ թիւ նորին է չորս․ արդ՝ եթէ զչորսն 'ի վերայ տասին յունվարի վերաբերեմք, լինի ժդ․ և այսպէս իմանամք, թէ 'ի տարւոջն՝ յո-

րում

րում գիր տարւոյն է, դայ, 'ի ԺԴ, յուն-վարի հանդիպի առաջաւորաց բարեկեն-դանն ։

Բուն բարեկենդան այսպէս արա ։

Առ զգիր տարւոյն․ և թուեալ զայն՝ տես, թէ որքան է․ և որքան լինի, յայն-քաներորդում աւուր փետրվարի՝ բուն բարեկենդան է ։ Իսկ եթէ աւելի լինիցի թիւ գրոյ տարւոյն քան զաւուրս փետրր-վարի, անցո՛ 'ի յառաջակայ ամիսն, որ է մարտն ։

Զատիկ ։

Առ զմարտի՝ ԻԱ․ և զգիր տարւոյն 'ի վերայ բեր, զատիկ է ։

Երևման խաչ ։

Առ զապրիլի ԺԸ․ և զգիր տարւոյն 'ի վր̅ բեր, երևման խաչ է ։

Համբարձումն ։

Առ զապրիլի ԻԹ․ և զգիր տարւոյն 'ի վր̅ բեր, համբարձումն է ։

Հո-

1435-2005

Հոգեգալուստ ։

Յա՟լ զմայիսի ԺԳ, եւ զգիր տարւոյն 'ի վ՟ր բեր, Հոգեգալուստ է ։

Սբ Գրիգորի Բարեկենդան ։

Յա՟լ զմայիսի Ը, եւ զգիր տարւոյն 'ի վ՟ր բեր, որ Գրիգորի բարեկենդան է ։

Վարդավառ ։

Յա՟լ զյունիսի ԻԷ, եւ զգիր տարւոյն 'ի վերայ բեր, վարդավառ է ։

Օրինաց շաբաթուն Վարդավառի եւ Ած՟ծնի այսպէս գէտ ։

Եթէ գիր տարւոյն լինի Ա, կամ Բ, եւ կամ Գ, միջոցն է Է շաբաթ ։ Իսկ 'ի Դայէն մինչեւ 'ի Ժէն, Զ. շաբաթ ։ Իսկ յԻնիէն մինչեւ 'ի Ձան՝ Ե շաբաթ ։ Բայց 'ի Ղատէն մինչեւ 'ի Մէն՝ է չորս շաբաթ ։ Իսկ 'ի Ձայէն մինչեւ 'ի Տիւնն՝ է երեք շաբաթ ։ Իսկ 'ի Րէէն մինչեւ 'ի Փիւրն՝ է Բ շաբաթ ։ Իսկ սոքա ամենեքեան իմացեալ լինին պահօքն հանդերձ ։

Սէ

Վերափոխումն ա̅ծածնին ։

Առ զգիր տարւոյն ․ չորս 'ի վերայ ած ․ և ապա երթ , Է̅ , Է̅ ․ և զայն որ 'ի խոնարհ մնայ՝ ած 'ի վ̅ր ժ̅ա̅ ին օգոստոսի ․ և յորքաներորդն հասանիցի, յայնքաներորդում աւուր օգոստոսի՝ Ս. ծածին է ։

Օծջոց շաբաթս ա̅ծածնին և ս̅յ խաչին՝ այսպէս գտ̅ ։

Առ զգիր տարւոյն ․ և երթ Է̅ , Է̅ ․ և տես , եթէ յաւելեալն չորս է , կամ հինգ , միջոցն համդերձ պահօքն է Ե̅ շաբաթ ։ Իսկ եթէ այլ թիւ իցէ , է չորս շաբաթ ։

Ս̅բ խաչ ։

Առ զգիր տարւոյն ․ երկու 'ի վ̅ր ած ․ և ապա երթ Է̅ , Է̅ ․ և զայն՝ որ 'ի խոնարհ մնայ , ած 'ի վ̅ր տասին սեպտեմբերի ․ և յորքաներորդն սեպտեմբերի հասանիցի , յայնքաներորդում աւուր սեպտեմբերի՝ ս̅բ խաչ է ։

Ս̄բ Գէորգայ Բարեկենդանն ։

Առ զգիր տարւոյն . երկու 'ի վր̄ ած . և երթ է̄, է̄ . և զայն որ 'ի խոնարհ մնայ, ած 'ի վերայ ժէ̄ ին սեպտեմբերի . և յորքաներորդն սեպտեմբերի հասանիցէ, յայնքաներորդում աւուր սեպտեմբերի՝ ս̄բ գէորգայ բարեկենդան է ։

Զմիջոց աւուրն ս̄բ Գէորգայ և յիսնակաց Բարեկենդանին՝ այսպէս գտցես ։

Առ զգիր տարւոյն . և երթ, է̄, է̄ . և տես, եթէ յաւելեալն վեց է, կա̄ եօթն, միջոց աւուրքն է ը̄ շաբաթ ։ Իսկ եթէ այլ թիւ իցէ, յայնժամ է է̄ շաբաթ ։

Խաչ գիւտ ։

Առ զգիր տարւոյն . ե̄ 'ի վերայ ած . և երթ է̄, է̄ . և որ ինչ 'ի խոնարհ մնայ, ած 'ի վր̄ իը̄ ին հոկտեմբերի . և յորքաներորդն հոկտեմբերի հասանիցէ, յայնքաներորդում աւուր նորին՝ է գիւտ խաչ ։

Յիսնակաց Բարեկենդան ։

Սա՛լ գծեր տարւոյն . և երթ Է̄ , Է̄ . և որ ինչ 'ի խոնարհ մնայ , ա՛ծ զայն 'ի վ՛ր տասնևչորսին նոյեմբերի . և յորքաներորդն նոյեմբերի հասանիցէ , յայնքաներորդում աւուր նորին՝ յիսնակաց բարեկենդան է ։

Սբ̄ Յակոբայ Բարեկենդան ։

Սա՛լ գծեր տարւոյն . և երթ , Է̄ , Է̄ . և զայն որ 'ի խոնարհ մնայ , ա՛ծ 'ի վ՛ր հընգին դեկտեմբերի . և յորքաներորդն դեկտեմբերի հասանիցէ , յայնքաներորդում աւուր նորին՝ սբ̄ յակոբայ բարեկենդան է ։

Զմիջոց աւուրցն սբ̄ յակոբայ , և յայտնութե̄ Բարեկենդանին՝ այսպէս գտ՛ես ։

Սա՛լ գծեր տարւոյն . և երթ , Է̄ , Է̄ . և զայն որ վերամնայ , յետս տո՛ւր 'ի ժ̄ը̄ թուոյն ասելով . ժ̄ը̄ . ժ̄է̄ . և այլն . և յորքաներորդում թուոջ դադարես , այնքան աւուրք են միջոց ուտիքն սբ̄ յակոբայ , և յայտնութե̄ բարեկենդանին ։

Օր բարէկէնդանի յայտնութեն.

Առ զգիր տարւոյն. և երթ Է, Է. և որքան թիւ 'ի խոնարհ մնայ, յետս տուր զայն յերեքշաբթիէն, ասելով. երեքշաբթի, երկուշաբթի, կիրակի, և այլն։ Նաև յորում աւուր դադարի այն թիւ, յայնմիկ աւուր հանդիպի յայտնութեն բարեկենդանն։

Բայց միշտ պարտիս զգոյշ լինիլ՝ թէ 'ի սմին, և թէ 'ի յայլս բնաւս վերոյասացեալս և 'ի հետևեալս. զի 'ի նահանջի տարւոջ, զգիր տարւոյն՝ 'ի վերջանալն փետրվարին փոխեսցես ընդ նախընթացի գրոյն։ Օր օրինակ, թէ Լ-ն իցէ. զԿ-ն կալցես. և թէ Է-ն իցէ, զԺ-ն կալցես. ըստ այսմ և զայլոց գրոց տարւոյն առնիցես. ոպ զի ամ ինչ ուղիղ գայցէ։ Նաև զանշարժից միջոցաց ծանիր. զի ընդկնի եղիական պահոց, ը շաբաթ կերեալ լինի, և հետևի սբ Լուսաւորչի պահն։ Նաև զկնի տօնի սբ Լուսաւորչին, ը շաբաթ կերեալ լինի, և հետևի վարդավառի պահն։ Յետ սբ խաչին, է շաբաթ կերեալ լինի, և հետևի սբ գէորգայ պահն։ Յետ յիսնակի պահոցն. ը շաբաթ կերեալ լինի, և հետևի սբ յակոբայ պահն։ Նաև յետ սբ սարգսի պահոցն,

հոցն , է̄ շաբաթ կերեալ լինի , և հետևի մեծ պասն ։

Եւ այսոքիկ բաւ լիցին առ ստացեալսն 'ի ձեռն Թումանց և հաշուից ։

Յաղագս ոմանց մշտնջենաւորաց աղիւսակաց , 'ի ձեռն որոց առաւել դիւրագոյս գտանին ամ վերոյ ասացեալքն ։

Գլուխ . Գ .

Եւ զի գոն նաև այլք միջոցք , 'ի ձեռն որոց առանց մեծի աշխատանաց թուելոյ և հաշուելոյ զայնց ամենից՝ զորոց մինչև ցայս վայր գրեցաւ , կարէ ոք տեղեկանալ . գիտելով միայն զԹուականն Հայոց ։ Ուստի նաև վ̄ նոցին՝ որոց ծանր Թուի , և կամ դժուարին է հաշուելն՝ և Թուելն , շարակարգեմք աստէն զերկուս պարզատոմարական աղիւսակս մշտնջենաւորս . 'ի յորս հայելով կարիցեն գիտել զայնց ամենից . զորոց մինչև ցայս վայր գրեցաւ ։

Կանոն առաջնոյ աղիւսակին , որ 'ի հետեւեալ երես դրոյ երեսս Եղեոյ պարունակի ։

Բանալի առաջնոյ աղիւսակիս , որ 'ի յե-

յերկս զոյգ երեսս հետևեցելոց թղթոց
գնի, է թուականն հայոց. 1182. ե-
դեալ 'ի սկզբան առաջնոյ կարգի. զոր
կալեալ մինչ ուղղակի մտանես 'ի յառա-
ջին տուփն, գտանես զեօթներեակ տար-
ւոյն նօսր գրով գոլ. ա̃: Օ գիր տար-
ւոյն բոլոր գրով 'ի ներքոյն̃ գոլ. Գայ:
և զվերադիրն գոլ. իդ. որ գլխագրով
զետեղեալ կայ 'ի վերն յառաջին տեղ-
ւոջ, և ուղղակի հայի առ այն տուփ:
Եւ յորժամ թուականն լինի. 1183.
գնաս յերկրորդ տուփն: Եւ որքան թը-
ւով աճի թուականն, այնքան տուփ
յառաջ ընթանաս. և միշտ գտանես
զեօթներեակ, և զգիր տարւոյն 'ի յայն
տուփ, ուր հասանիս թուականաւդ, և
զվերադիրն 'ի վր̃ նց: Եւ մինչ թուա-
կանն լինի. 1200. հասանիս 'ի վերջին
տուփն առաջնոյ կարգին. և զկնի այնո-
րիկ գտանես եդեալ 'ի սկզբան երկրորդի
կարգին զթուականն 1201. և ոպ̃ ա-
սացաւ, նաև 'ի 1201. թուին՝ գտանի
գիր տարւոյ և որք ընդ նմա 'ի յառաջին
տուփն: 1202. ին 'ի յերկրորդ տուփն.
և այսպէս հետևաբար ընթանայ մինչև
'ի վերջն երկրորդի կարգին, և ապա
սկսանի երրորդ կարգն. և այլքն՝ նոյնով
կերպիւ: Եւ այսպէս 'ի ձեռն իը. կար-

գաց եղելոց 'ի յերիս զոյգ երեսս հետևեցելոց թղթոց՝ եղերի ընթաց միոյ բոլորի շրջանի, որ է 532. ամ: 'Ի յորս կարգաւ ցուցանին 'ի ձեռն թուականին՝ գիր տարւոյ, եօթներեակ, և վերադիրն. և այս մշտնջենաւորաբար. քանզի մինչ եղերի 532. ամն, վերստին լինի սկսումն 'ի գլխոյն՝ նորապէս դնելով միայն զթուականս հետևեցելոց ամաց 'ի սկզբան աղիւսակիս, այնու կարգաւ, որպէս սոքին եղեալք են: Եւ ուր ուրեք եօթներեակն, և գիր տարւոյն են բ գրով, ցուցանեն զտարին գոլ նահանջ:

Մ չորսաւոր · Հռօմէական · Գիր տարւոյ ։

Թուական	ԻԴ	Ե	ԺԶ	ԻԷ	Ը	ԺԹ	Լ	ԺԱ	ԻԲ
1182	ա դ	բ ո	գ հ	դե քփ	զ մ	է լ	ա ր	բգ ճհ	դ ը
1201	գդ թը	ե յ	զ խ	է ց	աբ չո	գ թ	դ ս	ե յ	զէ ղե
1220	ա ղ	էա պչ	բ ժ	գ վ	դ ն	եզ ծխ	է պ	ա ղ	բ ժ
1239	բ դ	գ շ	դե կծ	զ ւ	է ձ	ա ի	բգ տվ	դ կ	ե ե
1258	ե ե	զ ջ	է լ	աբ րտ	գ շ	դ ը	ե ռ	զէ մձ	ա դ
1277	էա եդ	բ ո	գ հ	դ ս	եզ յմ	է լ	ա ր	բ ճ	գդ թր
1296	գ ր	դե նյ	զ խ	է ց	ա ղ	բգ ժթ	դ ս	ե յ	զ ղ
1315	զ ղ	է պ	աբ իժ	գ վ	դ ն	ե ե	զէ ջպ	ա ղ	բ ժ
1334	բ դ	գ շ	դ կ	եզ փւ	է ձ	ա ի	բ տ	գդ հկ	ե ե

Վերադիր · Նօթներեան · Գրեր պարրայ ։

Գ	ԺԳ	ԻԵ	Զ	ԺԷ	ԻԸ	Թ	ԻԱ	Բ	ԺԳ
ե ու	ղ խ	ե ա եգ	է ո	կ թ	դ ս	ե ղ յմ	ե ե	ա չ	է ճ
ա չ	է ճ	կ բ	դ ե նյ	ղ խ	ե ց	ա ղ	է կ ժթ	դ ս	ե ծ
կ դ վս	ե ծ	ղ ղ	ե պ	ա է իժ	կ վ	դ ն	ե է	ղ ե ջպ	ա ղ
ղ ջ	ե ա ճղ	է գ	կ շ	դ կ	ե ղ փւ	ե ճ	ա ի	է ո	կ դ հկ
է ո	կ հ	դ ե ըէ	ղ մ	ե լ	ա ր	է կ ոշ	դ ը	ե ու	ղ խ
ե ու	ղ խ	ե ե	ա է չս	կ թ	դ ս	ե յ	ղ ե գե	ա չ	է ճ
ե ա պչ	է ճ	կ բ	դ ն	ե ղ ծխ	ե ց	ա ղ	է ժ	կ դ վս	ե ծ
կ շ	դ ե կծ	ղ գ	ե պ	ա ի	է կ տվ	դ ն	ե է	ղ ջ	ե ա ճղ
ղ ջ	ե լ	ա է դգ	կ շ	դ կ	ե ու	ղ ե մճ	ա ի	է ո	կ հ

Վերադիր · Նոյնաբերեալ · Գտեր պարտոյ ։

Թուական	ԻԳ	Ե	ԺԶ	ԻԷ	Ը	ԺԹ	Լ	ԺԱ	ԻԲ
1353	դե ըէ	զ ջ	ե լ	ա ր	բգ ոշ	դ ը	ե ռ	զ մ	էա եդ
1372	ե ե	աբ չո	գ հ	դ ս	ե յ	զէ խլ	ա ր	բ ճ	գ թ
1391	գ բ	դ ն	եզ ծխ	ե ց	ա ղ	բ ժ	գդ վս	ե յ	զ ղ
1410	զ ղ	ե պ	ա ի	բգ տվ	դ ն	ե է	զ ջ	էա ձղ	բ ժ
1429	աբ դգ	գ շ	դ կ	ե փ	զէ մձ	ա ի	բ տ	գ հ	դե ըէ
1448	դ ը	եզ ռջ	ե լ	ա ր	բ ո	գդ թը	ե ռ	զ մ	ե ե
1467	ե ե	ա չ	բգ ճհ	դ ս	ե յ	զ խ	էա ցր	բ ճ	գ թ
1486	գ բ	դ ն	ե ծ	զէ լց	ա ղ	բ ժ	գ վ	դե նյ	զ ղ
1505	եզ էղ	ե պ	ա ի	բ տ	գդ շն	ե է	զ ջ	ե ձ	աբ իժ

Մէրադէր, Նօթներեան. Գիր պարզոյ ։

Գ	ԺԴ	ԻԵ	Ջ	ԺԷ	ԻԸ	Թ	ԻԱ	Բ	ԺԳ
Է ո	գ հ	տ ա	ե ղ յմ	ե ւ	ա ր	Է ծ	գ տ թ ր	ե ռ	ղ խ
տ ե ս ռ	ղ խ	ե ե	ա չ	Է գ ժթ	տ ս	ե յ	ղ գ	ե ա պչ	Է ծ
ե պ	ա Է ղծ	գ բ	տ ն	ե ծ	ղ ե ւ ց	ա ղ	Է ժ	գ վ	տ ե կ ծ
գ շ	տ կ	ե ղ է զ	ե պ	ա ի	Է տ	գ տ շն	ե է	ղ ջ	ե ձ
ղ ջ	ե լ	ա դ	Է գ ոշ	տ կ	ե ռ	ղ մ	ե ա լ ի	Է ո	գ հ
ա Է չո	գ հ	տ ա	ե յ	ղ ե խւ	ա ր	Է ծ	գ թ	տ ե ս ռ	ղ խ
տ ս	ե ղ ծխ	ե ե	ա չ	Է ժ	գ տ վս	ե յ	ղ գ	ե պ	ա Է ղծ
ե պ	ա ղ	Է գ գբ	տ ն	ե ծ	ղ ւ	ե ա ձղ	Է ժ	գ վ	տ կ
գ շ	տ կ	ե է	ղ ե ջպ	ա ի	Է տ	գ շ.	տ ե րէ	ղ ջ	ե ձ

Աէրադիր · Հռօմնէրէական · Գիրք տարւոյ ։

[illegible]	ԻԴ	Ե	ԺԶ	ԻԷ	Ը	ԺԹ	Լ	ԺԱ	ԻԲ
1524	ա դ	բգ ոշ	դ կ	ե փ	զ մ	էա լի	բ տ	գ հ	դ ը
1543	դ ը	ե յ	զէ խլ	ա ր	բ ո	գ թ	դե սռ	զ մ	է ե
1562	է ե	ա չ	բ ժ	գդ վս	ե յ	զ խ	է պ	աբ ղձ	գ թ
1581	բգ գբ	դ ն	ե ծ	զ ւ	էա ճղ	բ ժ	գ վ	դ կ	եզ էղ
1600	ե է	զէ ջպ	ա ի	բ տ	գ չ	դե ըէ	զ ջ	է ճ	ա դ
1619	ա դ	բ ո	գդ հկ	ե փ	զ մ	է լ	աբ րտ	գ հ	դ ը
1638	դ ը	ե յ	զ խ	էա ցր	բ ո	գ թ	դ ս	եզ յմ	է ե
1657	զէ ղե	ա չ	բ ժ	գ վ	դե նյ	զ խ	է պ	ա ղ	բգ ժթ
1676	բ դ	գդ շն	ե ծ	զ ւ	է ճ	աբ իժ	գ վ	դ կ	ե է
6695	ե է	զ ջ	էա լի	բ տ	գ չ	դ ը	եզ ռջ	է ճ	ա դ

Մէրագիր · Նաօրհներեակ · Գնէր պարբերոյ:

Գ	ԺԴ	ԻԵ	Զ	ԺԷ	ԻԸ	Թ	ԻԱ	Բ	ԺԳ
ե զ ռ ջ	է լ	ա դ	բ ո	գ դ հ կ	ե ռ	զ մ	է ե	ա բ չ ո	գ հ
ա չ	բ գ ձ հ	դ ա	ե յ	զ խ	է ա ց ր	բ ձ	գ թ	դ ս	ե զ ծ խ
դ ս	ե ծ	զ է զ ե	ա չ	բ ժ	գ վ	դ ե ն յ	զ զ	է պ	ա ղ
է պ	ա ղ	բ դ	գ դ շ ն	ե ծ	զ ւ	է ճ	ա բ ի ժ	գ վ	դ կ
բ գ ո շ	դ կ	ե է	զ մ	է ա լ ի	բ տ	գ շ՝	դ ր	ե զ ռ ջ	է ճ
ե ռ	զ է խ լ	ա դ	բ ո	գ թ	դ ե ս ռ	զ մ	է ե	ա չ	բ գ ձ հ
ա չ	բ ձ	գ դ ը ա	ե յ	զ խ	է ց	ա բ ղ ձ	գ թ	դ ս	ե ծ
դ ս	ե ծ	զ զ	է ա պ չ	բ ժ	գ վ	դ ն	ե զ է ղ	է պ	ա ղ
զ է ջ պ	ա ղ	բ գ	գ շ	դ ե կ ծ	զ ւ	է ճ	ա ի	բ գ տ վ	դ կ
բ ո	գ դ հ կ	ե է	զ մ	է լ	ա բ ր տ	գ շ՝	դ ր	ե ռ	զ է մ ճ

Եւ յայսմիկ միջոցի դնեմք նաեւ զա-ւուրց լուսնոյ ը̅ հաշուի հնոյ տոմարին. 'ի յոր թէպէտ բազմիցս ը̅ չափու միոյ, եւ կէ̃ միոյ եւ կիսոյ աւուր յաւէտ նուազ-հանդիպին՝ պ̅տ̅ճառաւ շարժմանց հաստա-րակածին, եւ լրմանց զատկաց 'ի տեղիս իւրեանց. սակայն մինչ որքան առ մե-րազնեայս ոչ գոյ հնարաւորութիւն, զի վերանորոգութի̅ ինչ տացի հնոյ տոմա-րին, դնեմք նաեւ զայսմանէ ը̅ հաշուից վերագրեալ հնոյ տոմարին, ո̅պ̅ եւ զայլոց բնաւից եղաք մինչեւ ցայս վայր։

Զծննդեան լուսնոյ այսպէս արա։

Առ հանապազ, Ը̅. կամ Կ̅. եւ զվերա-դիրն հանդերձ թուով ամսոցն անցելոց հան 'ի բաց. եւ որքան վերամնայ, յայն-քաներորդում աւուր ամսոյ յորում ո-րոնես, է ծնունդ լուսնոյ։

Զաւուրս լուսնոյ այսպէս արա։

Առ զաւուրս ամսոյն, եւ զվերադիրն տարւոյն՝ հանդերձ թուով անցելոց ամ-սոց. եւ 'ի միասին գումարեալ զայնս, երթ երեսուն երեսուն. եւ որինչ 'ի խո-նարհ մնայ, աւուրք են լուսնոյ։ Եւ ե-թէ 'ի յերեսունն ոչ ժամանէ, որքան է

թիւն,

թիւն , այնքան են աւուրք լուսնոյ ։ Մինչ զթիւս ամսոյ առնուս՝ սկսեալ ՚ի յունվարէ . զայն ամիսն յորում ես , մի առնուր . բայց եթէ ՚ի յունվարն , և ՚ի փետրվարին իցես՝ առ ։ ՚Ի յասացելոցս իմանի և լրումն լուսնոյ . զի նոյն է ։

Կանոն երկրորդի աղիւսակի պարզաբանութեան ։

Յետևի երկրորդ մշտնջենաւոր աղիւսակն , որ ՚ի յերիս զոյգ երեսս հետևեցելոց թղթոց պարունակի ։ Յորում ՚ի ձեռն տարեգրոյն , որ ՟Ը կարգի այբուբենից եդեալ կայ , մտեալ ՚ի յառաջին տուփն , որ է հանդէպ տարեգրոյն , իմանաս զպատկեր աւուր յայտնութե՟ . ըստ որում ՚ի վեր կոյս հանդէպ նոյնոյ տփոյն գրեալ կայ ։ Մտեալ ՚ի յերկրորդ տուփն՝ իմանաս զմիջոց ուտխն ։ Մտեալ ՚ի յերրորդն՝ գտանես զառաջաւորն , ենթ որոյ նաև անուն ամսոյն համանշանի ։ Նոյնպէս և զայլսն մինչև ՚ի յայտնութե՟ բարեկենդանն , որք կարգաւ գրեցեալք են ՚ի յերկուս երեսս . յայջէն մինչև ՚ի շինն գտցես ՚ի յառաջին ՟Ը երեսս ։ ՚Ի խէէն մինչև ՚ի յ՟ն գտցես ՚ի հետևեալ երկուս երեսս . իսկ ՚ի չայէն մինչև ՚ի ջէն գտցես ՚ի վերջին ՟Ը երեսսն ։

Եղիսաակ Պարզատոմարական ։

Գիր տարւոյ ։	Օր յայտնութե ։	Մեջոյ ուտիք օր ։	Առաջաւորաց բրկնդն ։	Բուն բարեկենդան ։	ԶԱՏԻԿ ։	Երեւման խաչ ։	Համբարձումն ։	Հոգեգալուստ ։	Սբ Գրգրի բարեկէ ։	Վարդավառ ։
			յունվ	փետր	մարտ	ապրլ	ապրլ	մայս	մայս	յունի
Ա	ԳՂԲ	ղ	ժա	ա	իբ	ժթ	լ	ժ	լա	իը
Բ	ԷՂԲ	ե	ժբ	բ	իգ	ի	մայս ա	ժա	յունի ա	իթ
Գ	ԿԷԿԷ	ը	ժգ	գ	իդ	իա	բ	ժբ	բ	լ
Դ	ՂԷԲ	թ	ժդ	դ	իե	իբ	գ	ժգ	գ	յուլ ա
Ե	ՎՂԷ	ժ	ժե	ե	իզ	իգ	դ	ժդ	դ	բ
Զ	ԷՂԲ	ժա	ժզ	զ	իէ	իդ	ե	ժե	ե	գ
Է	ՏՂԷ	ժբ	ժէ	է	իը	իե	զ	ժզ	զ	դ
Ը	ԳՂԲ	ժգ	ժը	ը	իթ	իզ	է	ժէ	է	ե
Թ	ԷՂԲ	ժդ	ժթ	թ	լ	իէ	ը	ժը	ը	զ
Ժ	ԿԷԿԷ	ժե	ի	ժ	լա	իը	թ	ժթ	թ	է
Ի	ՂԷԲ	ժզ	իա	ժա	ապրլ ա	իթ	ժ	ի	ժ	ը
Լ	ՎՂԷ	ժէ	իբ	ժբ	բ	լ	ժա	իա	ժա	թ

Ր.ղեւսակ Պարզատոմարական ։

Միջոց շբթց պահօց ։	Ածածին ։	Միջոց շբթց պահօց ։	Սբ Խաչ ։	Սբ Գէորգեայ բարէկ ։	Միջոց տօնից շբթց ։	Գիւտ Խաչ ։	Յիսնակաց բարէկէն ։	Սբ Յակոբայ բարէկ ։	Միջոց տօնից, օր ։	Օր Երկնորնի յայտն ։
	օգոս		սեպտ	սեպտ		հոկտ	նոյեմ	դեկտ		
է	ժզ	դ	ժգ	ի	է	իե	ժե	զ	ժը	Գ̄շբ
է	ժէ	դ	ժդ	իա	է	իզ	ժզ	է	ժէ	Ե̄շբ
է	ժը	դ	ժե	իբ	է	իէ	ժէ	ը	ժզ	ուրբ
զ	ժբ	ե	ժզ	իգ	է	իը	ժը	թ	ժե	շբթ
զ	ժգ	ե	ժէ	իդ	է	իթ	ժթ	ժ	ժդ	Դ̄շբ
զ	ժդ	դ	ժա	ժը	ը	իդ	ի	ժա	ժգ	Ե̄շբ
զ	ժե	դ	ժբ	ժթ	ը	իդ	իա	ժբ	ժբ	Բ̄շբ
զ	ժզ	դ	ժգ	ի	է	իե	ժե	զ	ժը	Գ̄շբ
զ	ժէ	դ	ժդ	իա	է	իզ	ժզ	է	ժէ	Ե̄շբ
զ	ժը	դ	ժե	իբ	է	իէ	ժէ	ը	ժզ	ուրբ
ե	ժբ	ե	ժզ	իգ	է	իը	ժը	թ	ժե	շբթ
ե	ժգ	ե	ժէ	իդ	է	իթ	ժթ	ժ	ժդ	Դ̄շբ

Աղիւսակ Պարզատօմարական ։

Գիր տառոյ։	Որ Յայտնութեան։	Միջոց ուտէք, օր։	Առաջաւորաց Բրկնդն։	Բուն Բարեկենդան։	ԶԱՏԻԿ։	Երեւման խաչ։	Համբարձումն։	Հոգեգալուստ։	Սբ Գրգրի Բարեկեն։	Վարդավառ։
			յնվ	փետր	ապր	մայիս	մայիս	մայիս	յնի	յլիս
Խ	եշբ	ժը	իգ	ժգ	գ	ա	ժբ	իբ	ժբ	ժ
Ծ	դշբ	ժթ	իդ	ժդ	դ	բ	ժգ	իգ	ժգ	ժա
Կ	գշբ	ի	իե	ժե	ե	գ	ժդ	իդ	ժդ	ժբ
Հ	եշբ	իա	իզ	ժզ	զ	դ	ժե	իե	ժե	ժգ
Ձ	կրկ	իբ	իէ	ժէ	է	ե	ժզ	իզ	ժզ	ժդ
Ղ	շբթ	իգ	իը	ժը	ը	զ	ժէ	իէ	ժէ	ժե
Ճ	ուբ	իդ	իթ	ժթ	թ	է	ժը	իը	ժը	ժզ
Մ	եշբ	իե	լ	ի	ժ	ը	ժթ	իթ	ժթ	ժէ
Յ	դշբ	իզ	լա	իա	ժա	թ	ի	լ	ի	ժը
Ն	գշբ	իէ	փետ ա	իբ	ժբ	ժ	իա	լա	իա	ժթ
Շ	եշբ	իը	բ	իգ	ժգ	ժա	իբ	յնի ա	իբ	ի
Ո	կրկ	իթ	գ	իդ	ժդ	ժբ	իգ	բ	իգ	իա

Ը. շրջանակ Պարզատօմարական ։

Միջոց շաբթու պահոց ։	Աճածին ։	Միջոց շաբթու պահոց ։	Մէ Խաչ ։	Մէ Գէորգեայ եարբէն ։	Միջոց ուտիք շաբթու ։	Գիւտ Խաչ ։	Յունուաշաց եարբէկեն ։	Մէ Յակոբայ եարբէ ։	Միջոց ուտիք, օր ։	Օր Եբենտին յայտն ։
	օգոս		սեպ	սեպ		հոկտ	նոյե	դեկ		
ե	ժգ	դ	ժա	ժը	ը	իգ	ի	ժա	ժգ	ԷՂԲ
ե	ժե	դ	ժբ	ժթ	ը	իդ	իբ	ժբ	ժբ	ՏՂԷ
ե	ժղ	դ	ժգ	ի	է	իե	ժե	ղ	ժը	ՔՂԲ
ե	ժէ	դ	ժդ	իա	է	իղ	ժղ	է	ժէ	ԷՂԲ
ե	ժը	դ	ժե	իբ	է	իէ	ժէ	ը	ժղ	ԿԷԿԲ
դ	ժբ	ե	ժղ	իգ	է	իը	ժը	թ	ժե	ՂԷԲ
դ	ժգ	ե	ժէ	իդ	է	իթ	ժթ	ժ	ժգ	ՂՂԷ
դ	ժդ	դ	ժա	ժը	ը	իգ	ի	ժա	ժգ	ԷՂԲ
դ	ժե	դ	ժբ	ժթ	ը	իդ	իա	ժբ	ժբ	ՏՂԷ
դ	ժղ	դ	ժգ	ի	է	իե	ժե	ղ	ժը	ՔՂԲ
դ	ժէ	դ	ժդ	իա	է	իղ	ժղ	է	ժէ	ԷՂԲ
դ	ժը	դ	ժե	իբ	է	իէ	ժէ	ը	ժղ	ԿԷԿԲ

Ուղեւտակ Պարզատոմարական ։

Գիր տարւոյ ։	Օր Յայտնութեան ։	Միջոց ուտից, օր ։	Առաջաւորաց երեկոյին ։	Բուն բարեկենդան ։	ԶԱՏԻԿ ։	Երեւման խաչ ։	Համբարձումն ։	Հոգեգալուստ ։	Սբ Գրիգորի բարեկենդ ։	Վարդավառ ։
			փետ	փետ	ապր	մայի	մայի	յունիս	յունիս	յուլիս
Զ	ՇԲԹ	լ	դ	իե	ժե	ժգ	իդ	գ	իդ	իբ
Գ	ԱՇԲ	լա	ե	իզ	ժզ	ժդ	իե	դ	իե	իգ
Ձ	ԲՇԲ	լբ	զ	իէ	ժէ	ժե	իզ	ե	իզ	իդ
Ռ	ԳՇԲ	լգ	է	իը	ժը	ժզ	իէ	զ	իէ	իե
Ս	ԴՇԲ	լդ	ը	մար ա	ժթ	ժէ	իը	է	իը	իզ
Վ	ԵՇԲ	լե	թ	բ	ի	ժը	իթ	ը	իթ	իէ
Տ	ՈՒՐԲ	լզ	ժ	գ	իա	ժթ	լ	թ	լ	իը
Ր	ՇԲԹ	լէ	ժա	դ	իբ	ի	լա	ժ	յուլիս ա	իթ
Ց	ԱՇԲ	լը	ժբ	ե	իգ	իա	յունիս ա	ժա	բ	լ
Ւ	ԲՇԲ	լթ	ժգ	զ	իդ	իբ	բ	ժբ	գ	լա
Փ	ԳՇԲ	խ	ժդ	է	իե	իգ	գ	ժգ	դ	օգոս ա
Ք	ԴՇԲ	խա	ժե	Զմնացեալսն տե՛ս 'ի Փիւրն ։						

Աղիւսակ Պարզատոմարական ։

Մինչեւ շբթ պահոց ։	Ածածին ։	Մինչեւ շբթ պահոց ։	Սբ Խաչ ։	Սբ Գէորգայ բարէկ ։	Մինչեւ ուտիք շբթ ։	Գիւտ Խաչի ։	Յիսնակաց բարէկէնդ ։	Սբ Յակոբայ բարէկ ։	Մինչեւ ուտիք, օր ։	Օր բրկնդնի յայտն ։
	օգոս		սեպտ	սեպտ		հոկտ	նոյեմ	դեկտ		
գ	ժբ	ե	ժզ	իգ	է	իը	ժը	թ	ժե	Շբթ
գ	ժգ	ե	ժէ	իդ	է	իթ	ժթ	ժ	ժգ	Կրկ
գ	ժդ	դ	ժա	ժը	ը	իգ	ի	ժա	ժդ	Երկ
գ	ժե	դ	ժբ	ժթ	ը	իդ	իա	ժբ	ժբ	Երք
գ	ժզ	դ	ժգ	ի	է	իե	ժե	զ	ժը	Չրք
գ	ժէ	դ	ժդ	իա	է	իզ	ժզ	է	ժէ	Հնգ
գ	ժը	դ	ժե	իբ	է	իէ	ժէ	ը	ժզ	Ուրբ
բ	ժբ	ե	ժզ	իգ	է	իը	ժը	թ	ժե	Շբթ
բ	ժգ	ե	ժէ	իդ	է	իթ	ժթ	ժ	ժգ	Կրկ
բ	ժդ	դ	ժա	ժը	ը	իգ	ի	ժա	ժդ	Երկ
բ	ժե	դ	ժբ	ժթ	ը	իդ	իա	ժբ	ժբ	Երք

'Ի տոմարականի համառօտութե՟ յայսմիկ որք հարկաւորք էին պարզամտաց՝ բացատրեցաւ ։ Եւ եթէ խնդրիցէ ոք գիտել՝ նաեւ զտանուտէր տարւոյն , կալցէ զԹուականն Հայոց , եւ զ1169 'ի բաց հանեալ , զայն որ մնայ՝ երԹիցէ ժ̅բ̅ , ժ̅բ̅ . եւ որ ինչ 'ի խոնարհ մնայ՝ սկիզբն արարեալ 'ի խոյէն՝ տացէ զայն 'ի կենդանակերպսն եւ յորում կենդանակերպի վերջանայ՝ այն է տանուտէր տարւոյն ։ Իսկ անուանք , եւ նշանք կենդանակերպից են սոքին ։ Խոյն . ♈ ։ Ցուլ . ♉ ։ Երկաւոր . ♊ ։ Խեցգետին . ♋ ։ Առիւծ . ♌ ։ Կոյս . ♍ ։ Կշիռն . ♎ ։ Կարիճ . ♏ ։ Աղեղնաւոր . ♐ ։ Այծեղջիւր . ♑ ։ Ջրհոս . ♒ ։ Ձուկն . ♓ ։ Այսոքիկ ասին կենդանակերպք , կամ նշանք , որք զետեղեալք են 'ի ծօԹիակոս կոչեցեալ բոլորակին երկնից . եւ իւրաքանչիւրն 'ի սոցունց բաղկանայ 'ի բազմաց աստեղաց ։ Եւ արեգակն Ժ̅Բ̅ այսոսիկ կենդանակերպս առնէ զճանապարհ իւր , 'ի դիմելն յատկաւ շարժմամբ իւրով յարեւմտից յարեւելս , առ 'ի կատարել պյատուկ ընԹացս իւր . Որոյ ստեղծողին , եւ կարգադրողին փառք եւ գոհուԹի՟ 'ի յա՟մ յաւիտեանս . Ամէն ։